

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3746/2021
09.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић, др Илије Зиндовића, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Небојша Спасић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијална банка“ АД Београд, чији је пуномоћник Горан Гојачанин, адвокат из ..., ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 6154/20 од 23.09.2020. године, у седници одржаној дана 09.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 6154/20 од 23.09.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 6154/20 од 23.09.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 19505/19 од 03.12.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништава одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском готовинском кредиту за рефинансирање без девизне клаузуле бр. .. од 10.07.2014. године, закљученог између тужиоца и тужене, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, плати банци једнократну накнаду у висини од 1% од износа реализованог кредита из члана 1. овог уговора“, да се тужена обавезе да тужиоцу на име стицања без основа плати износ од 4.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 11.07.2014. године па до исплате, као и да му накнади трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име трошкова целог поступка исплати износ од 37.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 19505/19 од 03.12.2019. године, ставом првим изреке, утврђено је да је одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском готовинском кредиту за рефинансирање без девизне клаузуле број .. од 10.07.2014. године,

закљученог између тужиоца и тужене, апсолутно ништава. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 4.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 11.07.2014. године па до исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 23.300,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 6154/20 од 23.09.2020. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је првостепена пресуда, а одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су дана 10.07.2014. године закључиле уговор о динарском готовинском кредиту за рефинансирање без девизне клаузуле број ..., којим је тужена одобрила тужиоцу кредит у износу од 400.000,00 динара. Одредбом члана 6. став 1. наведеног уговора, прописано је да се тужилац обавезује да на име обраде кредита и пуштања кредита у коришћење, плати банци једнократну накнаду у висини од 1% од износа одобреног кредита. По основу наведене уговорне одредбе, тужена је од тужиоца наплатила 4.000,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, на основу члана 103. Закона о облигационим односима, јер је иста неодређена, противна начелу савесности и поштења, као и начелу равноправности странака. Уговорна одредба којом се корисник кредита обавезао да банци плати трошкове обраде трошкова кредита у процентуалном износу од износа одобреног кредита или номиналном износу ништава је у свакој ситуацији када у уговору или у Општим условима банке нису појединачно наведени трошкови које корисник прихвата да плати, као и износ сваког таквог трошка. Такво уговарање обавезе корисника, без спецификације трошкова износа сваког појединачног трошка, предмет обавезе чини неодређеним, а уговорну одредбу ништавом

сходно одредби члана 47. Закона о облигационим односима. Такође, оваквим уговарањем повређено је и начело равноправности странака у облигационом односу из члана 11. Закона о облигационим односима, јер кориснику кредита није дата могућност да се упозна са врстом и ценом трошкова банке које се уговором на њега преваљују и да процени да ли су ти трошкови заиста учињени, или ће бити учињени, да ли је њихова цена одговарајућа, или се произвољно наплаћују, као и начело савесности и поштења из члана 12. истог закона, јер уговарање обавезе плаћања трошкова банке, без спецификације трошкова и њихове висине, допушта могућност злоупотребе у реализацији ове уговорне обавезе, односно могућност да банка наплати више пута исти трошак, односно трошак који уопште није имала, а што је у супротности са обавезом сваке уговорне стране да се у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа придржава начела савесности и поштења. С обзиром на заузето становиште, нижестепени судови закључују да тужила има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби, на основу члана 214. Закона о облигационим, са законском затезном каматом од дана стицања јер је тужена банка несавестан стицалац.

Нижестепени судови закључују да су неосновани наводи тужене да се тужилац сагласио са понудом банке, те да је предметни уговор о кредиту закључио на основу свих података о битним елементима уговора и висини стварних трошкова кредита о којима је обавештен у предговорној фази, јер из стања у списима предмета произилази да тужена није доказала да је тужиоца упознала са појединачно наведеним трошковима на које се односи спорна уговорна одредба, нити износ сваког таквог трошка, а на који начин би тужена као економски јача уговорна страна, адекватно испунила своју обавезу обавештавања корисника кредита о структури и висини трошкова, чиме је нарушено начело аутономије воље из члана 10. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право

банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр.36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају јер је предметни уговор о кредиту закључен 10.07.2014. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3. висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б – основни елементи кредита), коју је доставио тужилац, у члану 3. утврђена је висина и врста свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па између осталог и једнократна накнада за обраду захтева – фиксна у износу од 4.000,00 динара, а која одредба је инкорпорисана у садржину спорне уговорне одредбе. Дакле тужилац је, неспорно, са садржином наведене понуде у предуговорној фази био обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, зато банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга.

Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). Следом изложеног, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, банци плати једнократну накнаду у висини од

1% од износа реализованог кредита, није противна основним начелима облигационог права нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. У ситуацији када је трошак обраде кредита био исказан кроз ефективну каматну стопу и садржан у понуди банке, на коју је корисник кредита пристао, тај трошак је од корисника кредита наплаћен на законом дозвољен начин. Структура, односно навођење шта чини трошак обраде кредита, не представља предуслов за пуноважност одредбе о наплати трошка обраде кредита. Таква обавеза банке не произлази из позитивних прописа који регулишу уговор о кредиту и трошкове које банка има право да наплати приликом обраде и пуштања кредита у течај.

С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 210. и 214. ЗОО.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то: на име једног образложеног поднеска у износу од 6.000,00 динара, заступања на једном одржаном рочишту 7.500,00 динара, на име састава жалбе и састава ревизије по 12.000,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи. Туженој нису признати трошкови судских такси који нису опредељени у смислу чл. 163. ст. 2. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**